

El llenguatge

Fer-se

13/VIII/1978

retratar

A bans del gran invent de la fotografia els retrats es feien per mitjà de la pintura o del dibuix. Fer-se retratar, és clar, era un luxe reservat als potentats. Avui, amb la fotografia, el retrat s'ha popularitzat i fins i tot resulta imprescindible per a l'obtenció de la documentació d'identitat.

Tant s'ha arribat a popularitzar el retrat per mitjà de la fotografia que, usualment, d'un retrat fotogràfic ja en diem simplement una fotografia, i no solem demanar, a qui duu una màquina fotogràfica, que ens retrati sinó que ens fotografiï. La designació de retrat se sol reservar per als obtinguts pels sistemes tradicionals de la pintura i el dibuix i, dins el camp fotogràfic, per als dits d'estudi, a càrrec de professionals de nom prestigiós.

Es possible que arribi un moment en què els termes fotografia i fotografiar es considerin ja tan gastats i desprestigiats que els cervells grisos de la tecnologia n'impulsin la substitució per uns altres de més llampants i sofisticats. I, de fet, això ja s'esdevé amb les màquines de fotografiar. Però és interessant d'observar que al costat d'aquesta tendència a tecnificar el llenguatge, n'hi ha una altra d'autènticament popular, que es manté especialment a la ruralia, no solament a resistir-se a abandonar la terminologia tradicional sinó més aviat a ampliar-ne el camp de significació aplicant-la a les noves idees i els nous productes sorgits del progrés tècnic. No és, doncs, sinó una manifestació d'espontània llibertat d'expressió, de resistència inconscient a la pressió del llenguatge tecnològic, parlar de la màquina de retratar, del retratista (en lloc de fotògraf) i dir retratar tant si es tracta d'una persona com del paisatge, de l'ermita o de la masia i el paller.

No es tracta, ara, d'advocar perquè desistim dels termes fotògraf, fotografiar, etc., els substituïm per retratista, retratar etc., tal com podem sentir encara a les zones rurals. Es tracta, simplement, de no tenir la malaureada pretensió d'asmenar-los i, també, de tenir coneixement d'aquesta tendència i de saber aprofitar aquesta capacitat que tenen els mots tradicionals per a ampliar la seva significació, ara que tant ens delim per a renovar incessantment la nostra terminologia.

Albert Jane